

BIOETIČKO DRUŠTVO U BOSNI I HERCEGOVINI
BIOETHICS SOCIETY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

ZBORNİK SAŽETAKA

PETI MEĐUNARODNI BIOETIČKI SIMPOZIJ

Sarajevo, BiH, od 21. do 22. oktobra/listopada 2016. godine

*Integrativna bioetika – društveni
i ekološki problemi zdravlja*

Sarajevo, 2016. godine

Izdavač:
BIOETIČKO DRUŠTVO U BOSNI I HERCEGOVINI

Za izdavača:
prof. dr. DALIBOR BALLIAN

Urednik:
prof. dr. DALIBOR BALLIAN
mr. Emira Hukić

Tiraž:
50 PRIMJERAKA

Štampa:

CIP

BIOETIČKO DRUŠTVO U BOSNI I HERCEGOVINI

ZBORNİK SAŽETAKA

**PETI MEĐUNARODNI
BIOETIČKI SIMPOZIJ**

*Integrativna bioetika – društveni
i ekološki problemi zdravlja*

Sarajevo, 2016. godine

Zahvalni smo:

„KRUHU SVETOG ANTE“, Humanitarna-karitativna organizacija Franjevačke provincije Bosne Srebrene koja je ustupila prostorije za održavanje simpozija i

FRANJEVAČKOM SAMOSTANU „SV. ANTE“ i FRANJEVAČKOJ TEOLOGIJI U SARAJEVU koje su ustupile svoje prostorije za besplatan boravak učesnika.

PREDGOVOR

prof. dr. Dalibor Ballian

Već je prošlo osam godina otkako je u okviru Franjevačke teologije u Sarajevu organiziran i održan Prvi međunarodni bioetički simpozij u Bosni i Hercegovini, pod naslovom *Integrativna bioetika i izazovi suvremene civilizacije*, kojom prigodom je osnovano Bioetičko društvo u BiH. Novoosnovano Bioetičko društvo u BiH postalo je nedugo potom, ne samo prisutno nego i prepoznatljivo na mnogim bioetičkim konferencijama koje se održavaju u okviru Jugoistočne Europe. I ne samo to, Bioetičko društvo u BiH organiziralo je i dalje nastoji organizirati značajne bioetičke tribine po raznim gradovima Bosne i Hercegovine, koje su vrlo posjećene, te s pravom može reći da je bosanskohercegovački bioetički senzibilitet dobro razvijen.

Drugi međunarodni bioetički simpozij, pod naslovom *Integrativna bioetika i interkulturalnost*, održan u svibnju 2008. godine, bio je na tragu daljeg jačanja pomenutog bioetičkog senzibiliteta, ali i potrebe da se na njemu razmijene bioetička razmišljanja o mnogim problemima, koja nameće razvoj znanosti i tehnološki napredak.

Treći međunarodni bioetički simpozij, pod naslovom *Integrativna bioetika pred izazovima biotehnologije*, održan u svibnju 2012. godine, ukazuje na kontinuitet bioetičkog dijaloga, koji ima važnu ulogu u vremenu, kada je znanost koja se zasnivala na paradigmi „znanje je moć“, izgubila orijentacijsku ulogu u životu pojedinca, društva i čovječanstva u cjelini. Kontinuitetu bioetike svjedoči i Četvrti međunarodni bioetički simpozij, pod naslovom *Integrativna bioetika i prirodno nasljeđe*, održan u svibnju 2014., koji je nastojao skrenuti pažnju na pojedinačnu, društvenu i civilizacijsku odgovornost prema prirodi i ekološkim problemima današnjice.

Tako su u proteklih više od desetak godina međunarodni bioetički simpoziji u organizaciji Bioetičkog društva u BiH izrasli u među najznačajnije bioetičke znanstvene skupove na području Jugoistočne Europe. Dosada je na prethodna četiri održana simpozija sudjelovalo stotinjak znanstvenika različitih profila iz oko desetak europskih zemalja.

Peti međunarodni bioetički simpozij pod naslovom *Integrativna bioetika - društveni i ekološki problemi zdravlja*, koji je organiziran u saradnji sa Znanstvenim centrom izvrsnosti za integrativnu bioetiku – Zagreb je ponovno, na naše neizmjereno zadovoljstvo, zadobio povjerenje velikog broja učesnika, kojima dugujemo posebnu zahvalnost.

PETI MEĐUNARODNI BIOETIČKI SIMPOZIJ

Integrativna bioetika - društveni i ekološki problemi zdravlja

Program

Petak, 21. 10. 2016. godine

09.00-09.30 Otvorenje skupa i pozdravne riječi

Predsjedavaju - Velimir Valjan i Orhan Jašić

09.30-09.45 Hrvoje Jurić Medicinski, filozofijski i socijalni aspekti psihoterapije
09.45-10.00 Samuela-Kata Beškeš Utjecaj društva i ekoloških čimbenika na
zdravlje djece
10.00-10.15 Selma Haračić Berbić Čovjek i urbano zelenilo
10.15-10.30 Dalibor Ballian i Hojka Kraigher Bioetika u kontekstu projekta
Lifegenmon
10.30-10.45 Rasprava
10.45-11.15 Pauza

Predsjedavaju – Hrvoje Jurić i Sandra Radenović

11.15-11.30 Sandra Radenović Ko to tamo seče, ko to tamo ruši? – integrativna
bioetika i ekološka etika
11.30-11.45 Ivica Kelam Utjecaj novih tehnika genetičkog modificiranja na
okoliš i zdravlje
11.45-12.00 Marko Trajković Ljudsko dostojanstvo kao mesto susretanja prava i
bioetike
12.00-12.15 Zlatan Delić Zdravlje, bolest i kultura u postmodernom dobu:
prilozi iz medicinske sociologije, bioetike i arheologije medicinskog opažanja

Predsjedavaju – Sulejman Bosto i Zlatan Delić

12.15-12.30 Dejan Donev Pojam zdravlja i ljudsko poboljšanje
12.30-12.45 Robert Doričić Smjernice na putu k stvaranju bioetičkih stanarda –
primjeri dobre prakse
12.45-13.00 Lidija Gajski Zdravstvena reforma – prijedlog koji nije privukao
pozornost
13.00-13.15 Nada Mladina i Devleta Hadzić Dvojna uloga dječijeg ljekara i
medicinskog profesionalca
13.15-13.30 Rasprava
13.30-15.15 Pauza za ručak

Predsjedavaju - Lidija Gajski i Nada Mladina

- 15.15-15.30 Aleksandra Raičević Lažna socijalizacija - uticaj društvenih mreža na zdravlje pojedinca
- 15.30-15.45 Orhan Jašić i Saudin Gobeljić Bolest i zdravlje u tradiciji muslimana
- 15.45-16.00 Zoran Todorović i Dragana Protić Bioetika u palijativnoj nezi terminalno obolelih
- 16.00-16.15 Sulejman Bosto Determinizam vs. sloboda: domašaji i teškoće scijentističkog naturalizma
- 16.15-16.30 Rasprava
- 16.30-17.00 Pauza
- 17.00-18.00 Svečana skupština Bioetičkog društva u BiH
-

Subota, 22.10.2016.

Predsjedavaju – Amir Muzur i Zoran Todorović

- 09.00-09.15 Marko Kos O znanstvenom redukcionizmu i orijentacijskom znanju
- 09.15-09.30 Antun Lisec Specifičnosti vremena u kojemu živimo
- 09.30-09.45 Gordana Panova Abortus kao etički, socijalni, pravni i medicinski problem
- 09.45-10.00 Amir Muzur i Iva Rinčić Ćeif kao bioetičko pitanje
- 10.00-10.15 Samir Beglerović i Edin Dedić Fenomen kerameta
- 10.15-10.45 Rasprava
- 10.45-11.00 Pauza
-

Predsjedavaju – Gordana Panova i Dalibor Ballian

- 11.00-11.15 Matija Mato Skerbić Problem dopinga unutar etike sporta W.J. Morgana
- 11.15-11.30 Marko Tokić Integrativna ishrana – hipokratov pojam liječništva
- 11.30-11.45 Luka Perušić Gaia princip, biopolitički super-organizam i integrativna bioetika
- 11.45-12.00 Rasprava
- 12.00-12.30 Završna rasprava i zatvaranje skupa
-

АБОРТУС КАО ЕТИЧКИ, СОЦИЈАЛНУ, ПРАВНУ И МЕДИЦИНСКИМ ПРОБЛЕМОМ

Гордана Панова

Факултет за Медицински науки-Универзитета,,Гоце Делчев"Штип,Македонија

АПСТРАКТ

Увод: Етика је највећа општа наука морала односа са човеком и његовом моралном понашању. У наручју етике лежи тако људска, хумана и вредне дисциплина која му значи на од свега што ради, а то је медицинска етика. Став медицине у вези абортуса су различити и постављали различите рокове за раног живота фетуса. Али ово питање не само интерсира жене траже абортус пре него што постану свесни њихове трудноће, али лекари који обављају абортусе. Циљ: да представи различите погледе на абортус током времена и данас. У исто време да истакне колико је важан абортуса као медицински, социјални и етички проблем за који је друштво у сталној дискусији. Материјал и метод: Статистички податоци се узимају из НВО,,Ревита "из Националног института за здравље и Клиниката за гинекологија – Скопје. Резултати: Инциденца побачаја је 15 до 20% свих клинички дијагнозом трудноћа. Ризик од појаве побачај расте након сваког абортуса, тако да после два узастопна побачаја је 20%, а после три узастопна побачаја је 35% побачаја се јавља у 75% жена које покушавају да затрудне. Дискусија: Жене у Македонији ове године, показала је да више од половине македонских жена не користе никакву контрацепцију, а бројка је много већа међу тинејџерима старости од 15 до 19 година са 64%. Ова студија је спроведена поводом обележавања Светског дана Контрацепција 26. септембра, где је утврђено да 56% жена не користи било какав облик контрацепције, а 31% од примењених метода контрацепције није ни чула. Најчешћи одговори који испитиваних жена дале, на питања зашто употреба пилуле које су најпоузданији, најлакши за кориштење и најефикасније. Запањујућих 46% жена није информисана од стране лекара о контрацепцији јер немају потребу за информацијама. Када је у питању абортуса, 119 од 500 жена је извршила абортус. Подаци из Националног института за здравље људи само 6000 регистрованих абортуса. Закључак: свака жена не одлучује на акт без довољног разматрања, али одлука да се прекине трудноћу доноси кривицу. Женска одлуке треба да се поштује, да је смишљен и рећи последице абортуса или рођења. Кључне речи: абортус, рођење, труднице.